

Etusivu>Kanteen nostaminen>Missä ja miten?>Menettelyn kustannukset

Menettelyn kustannukset

Saksa

Tällä sivulla on tietoa oikeudenkäyntikuluista Saksassa. Oikeudenkäyntikuluja analysoidaan tarkemmin seuraavissa tapaustutkimuksissa: Perheoikeus – Avioero Perheoikeus – Lapsen huolto Perheoikeus – Elatusapu Kauppaoikeus – Sopimukset Kauppaoikeus – Vastuu

Oikeusalan ammattilaisten palkkioiden sääntely

Lakimiehet

Saksassa ei tehdä eroa lakimiesten, oikeudenkäyntiasianajajien, toimistoasianajajien tai muiden asianajajien välillä.

Saksassa lakimiehen palkkio veloitetaan joko lakimiehen palkkiota koskevan lain (*Rechtsanwaltsvergütungsgesetz, RVG*) tai palkkiosta tehdyn sopimuksen mukaisesti. Periaatteessa palkkiosopimuksen voi tehdä aina lakimääräisen palkkion maksamisen sijaan. Huomiota on kiinnitettävä kuitenkin liittovaltion lakimieslain (*Bundesrechtsanwaltsordnung, BRAO*) 49 b §:ään ja lakimiesten palkkiota koskevan lain 3 a–4 b §:ään. Erityisesti jos lakimies edustaa päämiestä oikeudessa, sovittu palkkio ei voi alittaa laissa säädettyä palkkiota. Lakisääteistä palkkiota suuremmasta korvauksesta voidaan kuitenkin aina sopia.

Lakimiesten palkkiota koskevaan lakiin liitettyssä **palkkiotaulukossa** (RVG:n liite 1) säädetään joko yksittäiseen palveluun sovellettavista **vakiomääräisistä palkkiosta tai palkkion vaihteluväleistä**. Palkkion suuruus määräytyy tavallisesti vaateen arvon perusteella. **Vaateen arvoon** perustuvien palkkioiden vaihteluvälin osalta on säädetty enimmäis- ja vähimmäispalkkiosta. Vaateen arvoon perustuvien palkkioiden todellinen suuruus on esitetty palkkiotaulukossa (RVG:n liite 2). Asianmukainen palkkio on määritettävä kaikissa tapauksissa säädetyltä vaihteluväliltä kohtuullisuutta noudattaen (*ex aequo et bono*) ottaen huomioon kaikki olosuhteet – erityisesti tehtävän laajuus ja hankaluus, asian merkittävyys ja päämiehen tulot ja varallisuus. Jos lakimiehellä on erityinen riski joutua korvausvelvolliseksi, tämäkin voidaan ottaa huomioon palkkiota arvioitaessa. Lakimääräisiä palkkion enimmäis- ja vähimmäismääriä sovelletaan monilla erikoisaloilla, erityisesti rikosasioissa ja sosiaalioikeuden alalla.

Ulosottomiehet

Ulosottomiehet (*Gerichtsvollzieher*) veloittavat vain kuluista, joista on säädetty **ulosottomiehen kuluja koskevassa laissa** (*Gerichtsvollzieherkostengesetz, GvKostG*). Jokaisesta ulosottomiehen tehtävästä on säädetty erillinen **vakiomääräinen palkkio**.

Kiinteät kulut

Riita-asioiden kiinteät oikeudenkäyntikulut

Riita-asian asianosaisten kiinteät oikeudenkäyntikulut

Tuomioistuin perii tavallisesti **vaateen arvoon** perustuvan **käsittelymaksun**. **Riita-asioissa** perittävistä oikeudenkäyntikuluista säädetään **tuomioistuinmaksuja koskevassa laissa** (*Gerichtskostengesetz, GKG*) ja **perheasioihin liittyviä tuomioistuinmaksuja koskevassa laissa** (*Gesetz über Gerichtskosten in Familiensachen, FamGKG*). Maksukertoimet on esitetty kulutaulukossa (ks. kyseisen lain liite 1). Vaateen arvoon perustuvat maksut on esitetty maksutaulukossa (ks. kyseisen lain liite 2). Yleisissä riita-asioissa ja perheasioissa, erityisesti elatusasioissa, oikeuskäsittelyn maksukerroin on **3,0**, ja avioliittoasioissa **2,0**. Vanhempiin ja lapsiin liittyvissä lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevissa asioissa kulukerroin on **0,5**. Oikeudenkäyntikulut määritetään seuraavalla tavalla:

Avioliittoasioissa oikeudenkäyntikulut määritetään harkinnanvaraisesti ottaen huomioon kaikki yksittäisen asian olosuhteet, etenkin asian laajuus ja merkitys sekä puolisoitten tulot ja varallisuus. Tulot määritetään siten, että molempien puolisoitten nettotulot kerrotaan kolmella. Tuomioistuimet katsovat yleensä oikeuskäsittelyn hinnaksi määrän, joka vastaa puolisoitten nettotuloja kerrottuna kolmella.

Perheasioissa oikeudenkäyntikulut määritetään yleensä vaateen arvon mukaan. Elatusasioissa kulut määräytyvät tulevan elatusavun määrän mukaan ja huomioon otetaan enintään yhden vuoden aikana maksettava elatusapu. Laskelmaan sisällytetään takautuvat määrät elatusapuhakemuksen jättämiseen asti.

Vanhempiin ja lapsiin liittyvissä lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevissa asioissa oikeudenkäyntikulut ovat 3 000 euroa.

Lakimiehen esiintymisestä edustajana oikeudessa veloitetaan **oikeudenkäyntikuluihin perustuva palkkio**, ellei palkkiosopimusta ole tehty. Arvo on tavallisesti sama kuin tuomioistuinmaksuja määritettäessä käytetty oikeuskäsittelyn hinta. Lakimiehen palkkiota koskevassa laissa luetellaan yksityiskohtaisesti oikeuskäsittelyn tyypin perusteella, mitä palkkiota sovelletaan milläkin kertoimella. Vaateen arvoon perustuvat palkkiot on esitetty palkkiotaulukossa RVG:n liitteessä 2. Riita-asioiden oikeudenkäynneissä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa lakimiehelle maksetaan tavallisesti **oikeudenkäyntipalkkio** kertoimella **1,3** ja **käsittelypalkkio** kertoimella **1,2**. Jos lakimies auttaa osapuolet sovintoratkaisuun, hänelle maksetaan näistä palveluista erityinen **sovintopalkkio**, ja sen kerroin on ensimmäisessä oikeusasteessa **1,0**.

Missä vaiheessa riita-asian oikeudenkäyntiä kiinteät kulut on maksettava?

Yleisluonteisissa riita-asioissa, elatusasioissa ja avioliittoasioissa tuomioistuinmaksut on maksettava välittömästi **kannetta nostettaessa tai hakemusta jätettäessä**. **Perheasioissa** maksut maksetaan oikeuskäsittelyn **päätyessä**. Ellei muuta sovita, lakimiehen palkkio maksetaan periaatteessa toimeksiannon suorittamisen jälkeen. Lakimiehellä on kuitenkin lakimääräinen oikeus ennakkomaksuun.

Rikosasioiden kiinteät oikeudenkäyntikulut

Rikosasian asianosaisten kiinteät oikeudenkäyntikulut

Rikosasioissa tuomioistuinmaksut peritään vain, jos vastaajalle langetetaan **lopullinen tuomio**. Maksun suuruus määräytyy annetun rangaistuksen perusteella ja vaihtelee **120 eurosta 900 euroon**. Jos palkkiosopimusta ei ole tehty, lakimiehelle – olipa hän puolustusasianajaja tai toisen syyttäjän edustaja – maksetaan palkkiot tietystä tehtävästä, jotka hänen on lain mukaan suoritettava jokaisessa tapauksessa.

Missä vaiheessa rikosasian oikeudenkäyntiä kiinteät kulut on maksettava?

Tuomioistuinmaksut on maksettava, kun **lopullinen tuomio on annettu**. Ellei muuta sovita, lakimiehen palkkio maksetaan periaatteessa toimeksiannon suorittamisen jälkeen. Lakimiehellä on kuitenkin lakimääräinen oikeus ennakkomaksuun.

Perustuslakiasian kiinteät oikeudenkäyntikulut

Perustuslakiasian asianosaisten kiinteät oikeudenkäyntikulut

Tuomioistuinmaksuja ei peritä liittovaltion perustuslakituomioistuimessa (*Bundesverfassungsgericht*) haitanteon vuoksi tehtyihin valituksiin sovellettavia maksuja lukuun ottamatta (liittovaltion perustuslakituomioistuinta koskevan lain (*Bundesverfassungsgerichtsgesetz*) 34 §. Edustaja – erityisesti asianajaja (*Rechtsanwalt*) – on palkkattava vain, jos asiassa järjestetään suullinen käsittely (perustuslakituomioistuinta koskevan lain 22 §).

Missä vaiheessa perustuslakiasian oikeudenkäyntiä kiinteät kulut on maksettava?

Ellei muuta sovita, lakimiehen palkkio maksetaan periaatteessa **toimeksiannon suorittamisen jälkeen**. Lakimiehellä on kuitenkin lakimääräinen oikeus ennakkomaksuun.

Oikeudellisten edustajien velvollisuus antaa ennakotietoja

Asianosaisten oikeudet ja velvollisuudet

Lakimiehellä on velvollisuus antaa päämiehelle **täydelliset tiedot ja neuvot**, ja hänen on ehdotettava päämiehelle turvallisin ja vähiten riskialtista keinoa halutun tavoitteen saavuttamiseksi. Lakimiehen on myös kerrottava **mahdollisista asiaan liittyvistä riskeistä**, niin että päämies voi tehdä tietoon perustuvan päätöksen. Annettavien tietojen laajuus määräytyy sillä perusteella, mitä päämiehen tarvitsee lakimiehen näkemyksen mukaan tietää. Lakimiehen on **vastattava päämiehen kysymyksiin täydellisesti ja totuudenmukaisesti**. Ennen asian viemistä tuomioistuimeen lakimiehen on tehtävä selväksi, mitä oikeudenkäynniltä on odotettavissa ja mitä riskejä siihen liittyy. Tähän sisältyvät kustannuksiin liittyvät riskit sekä ennuste siitä, onko asia voitettavissa. Lakimiehellä on **erityinen tiedonantovelvoite** seuraavissa tapauksissa:

Jos lakimiehen palkkio perustuu **vaateen arvoon**, hänellä on velvollisuus kertoa tästä ennen toimeksiannon sopimista (liittovaltion lakimieslain 49 b §:n 5 momentti).

Jos **lakimiehen palkkiosta** tehdään **sopimus**, hänen on kerrottava, että jos kustannukset määrätään toisen osapuolen maksettaviksi, vain lakimääräiset palkkiot korvataan (lakimiehen palkkioita koskevan lain 3a §:n 1 momentin 3 virke).

Jos lakimies sopii päämiehen kanssa siitä, että hänelle maksetaan **provisiopalkkio**, lakimiehen on kiinnitettävä päämiehen huomio siihen, ettei sopimuksella ole vaikutusta muihin kuluihin, joita päämies voi joutua maksamaan (lakimiehen palkkioita koskevan lain 4 a §:n 3 momentin 2 virke).

Ennen sopimuksen tekemistä päämiehen edustamisesta ensimmäisen oikeusasteen **työtuomioistuimen** käsittelyssä lakimiehen on kiinnitettävä päämiehen huomio siihen, ettei lakimiehen palkkioita voida maksaa takaisin (työtuomioistuinlain (*Arbeitsgerichtsgesetz*) 12 a §:n 1 momentin 2 virke).

Kulujen määräytymisperusteet

Mistä löydän tietoa kulujen määräytymisperusteista Saksassa?

Kuluihin liittyvät lakitekstit ovat saatavilla kirjakaupoista, tai lakien uusimmat versiot ovat saatavilla maksutta internetissä.

Millä kielellä voin saada tietoa kulujen määräytymisperusteista Saksassa?

Tietoja saa saksaksi.

Mistä löydän lisätietoa oikeudenkäyntikuluista?

Tietoa oikeudenkäyntikuluista verkkosivuilla

Liittovaltion oikeusministeriön virallisella verkkosivustolla on saatavissa **uusimmat versiot lainsäädännöstä**. Kuluja koskevia lakeja voi ladata lain lyhenteen (GKG, FamGKG, GvKostG ja RVG) perusteella.

Mistä löydän tietoa menettelyjen keskimääräisestä kestosta?

Liittovaltion tilastokeskus (*Statistisches Bundesamt*) laatii oikeudenhoitoa koskevat **vuosittaiset tilastojulkaisut**. Esimerkiksi **tilastosarjan N:o 10 kohdassa 2.1** on tietoa riita-asioiden oikeudenkäyntien kestosta **kaikkialla Saksassa** osavaltioittain ja osavaltioiden ylioikeuksien (*Oberlandesgericht*) tuomiopiireittäin jaoteltuina. Yhtäältä on eritelty käräjäoikeuksia (*Amtsgerichte*) ja osavaltioiden alioikeuksia (*Landgerichte*) koskevat tiedot ja toisaalta osavaltioiden ylioikeuksia (*Oberlandesgericht*) koskevat tiedot sekä ensimmäisen ja toisen oikeusasteen käsittelyt. Sarjassa ei ole tilastoja menettelyjen kestosta asian tyyppin mukaan jaoteltuina.

Mistä löydän tietoa menettelyjen keskimääräisistä kokonaiskustannuksista?

Saatavissa on kirjoja, joissa on taulukot **riita-asioiden oikeudenkäyntien keskimääräisestä kustannusriskistä**.

Arvonlisävero

Kuinka tiedot annetaan? Paljonko arvonlisäveroa täytyy maksaa?

Tuomioistuimet ja tuomioistuinten ulosottomiehet eivät ole liikevaihtoverovelvollisia. Lakimiehiltä perittävä liikevaihtovero on 19 prosenttia, eikä se sisälly heidän palkkioihinsa. Se veloitetaan erillisenä kuluna.

Oikeusapu

Ansiotuloraja siviilioikeuden alalla

Oikeusapua myönnetään jokaiselle sitä hakevalle henkilölle, joka ei pysty henkilökohtaisista tai taloudellisista syistä maksamaan oikeudenkäyntikuluja lainkaan, pysyy maksamaan vain osan niistä tai pystyy maksamaan ne vain erissä. Oikeusapua ei myönnetä, jos oikeusjuttu on selkeästi perusteeton tai nostetaan vilpillisessä mielessä. Asianosaisten on myös käytettävä kohtuullisessa määrin omia varojaan. Tuloistaan riippuen asianosainen voi saada oikeusapua joko korvauksena, jota ei tarvitse maksaa takaisin, tai korvauksena, joka on maksettava takaisin erissä. Liittovaltion oikeusministeriö on laatinut oikeudellista neuvontaa ja oikeusapua koskevan esitteen *"Beratungshilfe und Prozesskostenhilfe"*, jossa vastataan usein esitettyihin kysymyksiin esimerkkien avulla.

Vastaajaa koskeva ansiotuloraja rikosasioissa

Ansiotulorajaja ei sovelleta epäiltyihin tai vastaajiin. Oikeusapua myönnetään muunlaisin perustein.

Asianomistajaa koskeva ansiotuloraja rikosasioissa

Oikeusavun myöntämisessä sovelletaan **ansiotulorajoja**. Rajat ovat joustavia ja määräytyvät asian ennakoitujen kustannusten ja asianomistajan sosiaalisen tilanteen (elatusvelvoitteiden, asumiskustannusten) perusteella. Oikeusapua on saatavilla myös siten, että se on maksettava takaisin **erissä**.

Muut edellytykset oikeusavun myöntämiseksi asianomistajalle

Tietynlaisen vakavan rikoksen asianomistaja voi pyytää, että hänelle nimetään oikeudellinen neuvonantaja maksutta asianomistajan varallisuudesta riippumatta.

Muut edellytykset oikeusavun myöntämiseksi vastaajalle

Epäillyille/vastaajille myönnettävä oikeusapu (tuomioistuimen nimeämä puolustusasianajaja) ei ole riippuvainen tulorajoista vaan oikeudellisista **edellytyksistä**. Oikeudelliset edellytykset liittyvät pääasiassa rikoksen vakavuuteen, tiettyjen oikeusseuraamusten uhkaan (esimerkiksi kielto harjoittaa ammattia tai sulkeminen psykiatriseen tai neurologiseen pakkohoitoon) tai siihen, onko vastaaja tutkintavankeudessa tai erityis-suojelussa, onko edellinen puolustusasianajaja erotettu, miten monimutkainen tilanne on tosiseikkojen ja oikeudellisten kysymysten kannalta ja onko vastaaja kykenemätön puolustamaan itseään.

Maksuttomat oikeuskäsittelyt

Sosiaalituomioistuinlain (SGG) 183 §:n mukaisesti sosiaalituomioistuinten käsittelyistä ei pitäisi aiheutua **mitään kustannuksia henkilöille, joilla on oikeus etuuteen** (eläkeläiset, edunsaajat – myös leskeneläkettä saavat – vammaiset ja heidän jälkeläisensä edellyttäen, että he osallistuvat kykyjensä mukaisesti tuomioistuimen käsittelyyn kantajina tai vastaajina). Sosiaalituomioistuimen oikeudenkäynnin kantajien ja vastaajien, jotka eivät kuulu näihin ryhmiin, on maksettava **vakioääräinen maksu SGG:n 184 §:n mukaisesti (150 euroa** käsittelystä sosiaalituomioistuimessa (*Sozialgerichte*), **225 euroa** käsittelystä

osavaltion sosiaalituomioistuimessa (*Landessozialgerichte*), **300 euroa** käsittelystä liittovaltion sosiaalituomioistuimessa (*Bundessozialgericht*). **SGG:n 197 a §:ssä** säädetään näitä erityissääntöjä koskevista poikkeuksista, joiden nojalla tuomioistuinmaksuja koskevan lain mukaan tavanomaisesti maksettavat kulut voidaan periä myös sosiaalituomioistuinten oikeuskäsittelyistä, jos asian kantaja ja vastaaja eivät kuulu **SGG:n 183 §:ssä** lueteltuihin henkilöihin.

Rikosoikeudenkäynneissä sovelletaan seuraavia järjestelyjä: jos vastaaja vapautetaan syytteistä, asia ei etene oikeuskäsittelyyn asti tai menettelyistä kantajaa vastaan luovutaan, vastaajan oikeudenkäyntikulut (julkiset menot) ja välttämättömät menot maksetaan periaatteessa julkisista varoista.

Missä tapauksessa hävinnyt osapuoli joutuu maksamaan voittaneen osapuolen kulut?

Hävinneen osapuolen on maksettava toisen osapuolen kulut siltä osin, kuin ne ovat välttämättömiä oikeusjutun asianmukaisen ajamisen kannalta. Tällaisia kuluja ovat **lakimiehen lakimääräiset palkkiot** ja toisen osapuolen **matkakulut**, sekä mahdolliset tuomioistuinkäsittelyyn osallistumisesta aiheutuneet **ansionmenetykset**.

Asiantuntijapalkkiot

Tuomioistuimen kutsumat asiantuntijat saavat oikeuden palkkioita ja korvauksia koskevassa laissa (*Justizvergütungs- und –entschädigungsgesetz, JVEG*) säädetyn **tuntipalkkion**, joka oikeuskäsittelyn asianosaisten on maksettava.

Oikeuskäsittelyn valmistelua varten jommankumman asianosaisten **yksityisesti palkkaaman** asiantuntijan palkkio **ei ole osa oikeudenkäyntikuluja**, joiden korvaamisesta tuomioissa päätetään. Nämä kulut on näin ollen **vaadittava erikseen**. Jos asianosainen on palkannut asiantuntijan antamaan neuvoja oikeuskäsittelyn aikana, korvaus riippuu asiantuntijan palkkaamisen välttämättömyydestä kyseessä olevassa asiassa. Hävinnyt osapuoli maksaa tuomioistuimen palkkaaman, todisteita esittämään tulleen asiantuntijan palkkion, tai jos asianosaiset ovat voittaneet vain osittain, molempien asianosaisten on maksettava osuutensa näistä kuluista suhteessa siihen, missä määrin ovat voittaneet ja hävinneet.

Kääntäjien ja tulkien palkkiot

Tuomioistuimen palkkaamille kääntäjille ja tulkeille maksetaan oikeuden palkkioita ja korvauksia koskevan lain (*Justizvergütungs- und entschädigungsgesetz, JVEG*) mukainen korvaus. Korvauksen maksavat oikeuskäsittelyn asianosaiset. Tulkeille maksetaan **tuntipalkkio**, kääntäjille **rivipalkkio**.

Rikosoikeudenkäynneissä vastaajan tai asianosaisten tulkkaus- ja käännöskulut maksetaan tavallisesti julkisista varoista, jos tulkkaus- ja käännöspalvelut ovat välttämättömiä puolustautumisoikeuden tai prosessuaalisten oikeuksien käyttämiseksi.

Linkkejä

[Liittovaltion oikeusministeriö](#)

[Saksan lakimiesliiton sovittelutiimi](#)

[Perheasioiden valtakunnallinen sovitteluyhdistys – BAFM](#)

[Valtakunnallinen sovitteluyhdistys – BM](#)

[Elinkeino- ja työasioiden valtakunnallinen sovitteluyhdistys – BMWA](#)

[Sovittelukeskus – CfM](#)

[Yksityispankkitoiminnan kuluttaja-asiamies](#)

[Julkisen pankkitoiminnan kuluttaja-asiamies](#)

[Saksan keskuspankin sovittelulautakunta](#)

[Saksan osuuspankkiryhmän kuluttaja-asiamies](#)

[Yksityisten asuntolainapankkien kuluttaja-asiamies](#)

[Osavaltioiden asuntolainapankkien kuluttaja-asiamies](#)

[Verkkokauppoja koskevien riitojen online-sovittelupalvelu](#)

[Lääkäryhdistysten neuvoo-antavat komiteat ja sovittelulautakunnat](#)

[Matkoja koskeva sovittelulautakunta](#)

[Matkailun sovittelulautakunta](#)

[Nordrhein-Westfalenin paikallisliikenteen sovittelulautakunta](#)

[Yksityisen sairaus- ja hoitokuluvakuutustoiminnan kuluttaja-asiamies](#)

[Valtakunnallisen hautausurakoitsijayhdistyksen sovittelulautakunta](#)

[Liittovaltion verkkoviraston sovittelulautakunta](#)

[Saksan kiinteistöyhdistyksen kuluttaja-asiamies](#)

[Käsityöläiskamarien sovittelulautakunnat](#)

[Palkkioiden sovittelulautakunta](#)

[Saksan moottoriajoneuvokaupan keskusliitto](#)

[Uusimmat versiot lainsäädännöstä](#)

Päivitetty viimeksi: 08/11/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.